

УДК 1:338. 48

Гаврильченко О. О.¹, Повзло О. М.²

¹студ. гр. МТЕ-158 НУ «Запорізька політехніка»

² канд. філос. наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»

ФІЛОСОФСЬКЕ БУТТЯ ТУРИЗМУ

У вітчизняній науковій філософській літературі відсутня розробка базових філософських понять туризму в цілому та філософського буття туризму зокрема. Так, на нашу думку, цілісне соціально-філософське дослідження причин та шляхів використання туризму як засобу подолання людиною граничності її буття, тенденцій розвитку туристичної активності, її суб'єктивних та об'єктивних чинників в умовах розгортання глобалізаційних процесів у науковій літературі поки що не проводилися.

Особливу увагу в дослідженні ми приділяємо аналізу наукових розробок предметного поля «філософії буття туризму». У поле її соціально-філософського аналізу потрапили всебічні дослідження таких учених, як В.С. Пазенок, М.В.Цюрупа, Г.І.Горак та інші.

На нашу думку, їх роботи засвідчують, «започаткування української філософської школи дослідження феномену туризму». Діалектичним дослідженням відносно цього питання, що репрезентуючи туризм як духовне і соціокультурне явище, як своєрідну проекцію багатогранного буття людини, вираження її суспільної та духовної сутності, є визначення того, що філософія здатна виконувати методологічну функцію щодо інших наук про туризм, збагачують у своєму світоглядному та антропологічному змісті їхніми науковими доробками.

В цьому дослідженні цілеспрямовано і результативно необхідно застосовувати, крім усього іншого, діалектичний метод аналізу і синтезу, діалектичні принципи конкретності та взаємного зв'язку, принципи розвитку, об'єктивності, системний та комплексний підходи.

Наша оцінка не являє собою поверхового підходу, і його можна підтвердити на прикладі порівняльного зіставлення категорій «турист» та «відвідувач».

На першому етапі їх зіставлення здійснюється внутрішня класифікація цих понять (тобто від цілого до частини) – це аналіз; на другому етапі відбувалося конкретне розглядання кожного з елементів цих понять, з подальшим визначенням сутності кожного з них і кінцевим висновком з їх взаємовідношення: «зрозуміло, що будь-який турист – відвідувач, але не

кожний відвідувач – турист, а лише той, що має на меті туристичні цілі» – тобто це синтез.

І третій етап розвитку міркувань пов'язаний зі конкретною оцінкою критичного характеру, яка «викликає подив і те, що в умовах підвищення мобільності людини в просторі, туристом є відвідувач, перебування якого складає як мінімум одну ночівлю у відвідуваному місці», але «чому не є туристами одноденні відвідувачі і, зокрема, круїзні пасажири...?».

Далі, загально-пізнавальний екскурс у цю проблематику дозволив нам достатньо предметно підійти до аналізу однієї з основних категорій туризму – категорії «буття».

З методологічної точки зору, ми розглядаємо категорію «буття» в наступній площині: по-перше, крізь діалектичну призму порівняльного аналізу категорій «туристична активність» та «туристична подорож», які є «діалектичною єдністю об'єктивного та суб'єктивного, взаємодією та взаємопереходом стабільності й нестабільності, «глобального» і «локального», безумовного та ситуативно-контекстуального на всіх рівнях: вітальному, предметно-практичному, соціокультурному, духовному».

По-друге, крізь діалектичну призму таких специфічних екзистенціалів, якими є буттєвісне «укорінення» – позбуттєвісне «знекорінення», «буття-для-себе», «культура себе», що забезпечує усвідомлення і реалізацію «іманентно-онтологічної спроможності до укорінення, «вживання у середину буття» (Е. Гуссерль) як систему існування».

По-третє, крізь призму двох конституювальних вимірів формування людини: «статичної й динамічної структур» й «іманентної та трансцендентної складової», що буде сприяти розумінню «особистості як людини з яскравою індивідуальністю, яка стала завдяки успадкованій природній активності і специфічним соціокультурним умовам формування в епігенезі, суб'єктом суспільного буття».

По-четверте, крізь призму соціокультурної детермінації туристичної активності людини, а також категорій «повсякденність буття» й «турбота про себе».

У контексті розглядання останнього фактору цікавим є процес доказу положення відносно того, що «повсякденність» являє собою своєрідну «одичну» соціокультурну детермінанту рефлексії кризового стану буття людини, який спричиняє феномен «турботи про себе», потім феномен «туристичної активності», які мають завершення в змістовому опредмеченні категорії «туристична подорож».

Цей ланцюжок міркувань дозволяє нам зробити висновок відносно того, що «людина, яка подорожує, переборює безглуздість існування і відкриває можливості знаходження нового смислу життєдіяльності». Тобто «можна стверджувати, що туризм – один із чинників індивідуального вдосконалення

через подолання граничності повсякденного буття»; це «певна форма терапії духовної кризи». Туризм виступає «способом повернутися до себе і проаналізувати своє життя через порівняння з іншим».